

**HEDMARK OG OPPLAND
STATSADVOKATEMBETER**

Politimesteren i Innlandet politidistrikt
Postboks 355
2303 HAMAR
post.innlandet@politiet.no

DERES REF.:
Deres ref.

VÅR REF.:
Vår ref.

DATO:
08.12.2021

Begrenset gjennomgang av restanser hos politiet – Mishandling i nære relasjoner

1. Innledning

Hedmark og Oppland statsadvokatembeter har i sin fagledelsesplan for 2021 besluttet å foreta en begrenset gjennomgang av ikke påtaleavgjorte saker over 12 måneder innenfor saksfeltet mishandling i nære relasjoner.

Foreliggende gjennomgang er utført som en oppfølging av vår tilsynsrapport av 09.11.2020. Tilsvarende tilsyn er gjennomført årlig fra 2018.

2. Utvalget

I riksadvokatenes mål- og prioritetsrundskriv for 2021 er vold mot barn og mishandling i nære relasjoner omfattet av de sentrale prioriteringer. Dette innebærer at sakene skal gis forrang dersom det er knapphet på ressurser, uavhengig av hvilken organisatorisk enhet som i utgangspunktet er tildelt etterforsknings- og påtaleoppgave.

Unødig liggetid og restanser må unngås gjennom aktiv porteføljestyring.

Sakskategoriene som er gjenstand for dette tilsynet er de samme som for tilsvarende tilsyn i 2020. Dette omfatter statistikkgruppene:

- ✓ 1768 Mishandling i nære relasjoner med kroppskrenkelse
- ✓ 1769 Mishandling i nære relasjoner uten kroppskrenkelse
- ✓ 1770 Grov mishandling i nære relasjoner med kroppskrenkelse
- ✓ 1771 Grov mishandling i nære relasjoner uten kroppskrenkelse

- ✓ 1506 Mishandling i familieforhold med legemskrenkelse (strl.1902)
- ✓ 1507 Mishandling i familieforhold uten legemskrenkelse (strl.1902)
- ✓ 1508 Grov mishandling i familieforhold med legemskrenkelse (strl. 1902)
- ✓ 1509 Grov mishandling i familieforhold uten legemskrenkelse (strl. 1902)

Vi har tatt for oss samtlige ikke påtaleavgjorte saker eldre enn 12 måneder. Gjennomgangen er foretatt i BL og PAL-STRASAK. Etterforskningsplanene er kontrollert i INDICIA.

Tilsynet er begrenset til å undersøke om fremdriften i sakene er tilfredsstillende og om politiet har oppfølgingsrutiner som fungerer, herunder bruken av etterforskningsplan.

3. Gjennomgangen

Det er registrert totalt 44 ikke rettskraftige saker eldre enn 12 måneder pr. 24.11.2021.

30 saker er påtaleavgjorte, hvorav 5 saker er behandlet av statsadvokaten og returnert til politiet for ytterligere etterforskning eller påtalebehandling.

Det foreligger 14 ikke påtaleavgjort saker, som til sammen utgjør 8 sakskomplekser. Samtlige er kort kommentert nedenfor:

Sak [REDACTED]

- ✓ GDE – Midt (Ringsaker)
- ✓ Anmeldelse av [REDACTED]
- ✓ Vold og trusler mot samboer
- ✓ Pågripelse av siktede [REDACTED] og [REDACTED]
- ✓ Avhør av siktede [REDACTED] – erkjenner ikke
- ✓ Supplerende avhør av siktede 1 [REDACTED] – delvis erkjennelse
- ✓ Ilagt besøksforbud – brudd
- ✓ Foreligger etterforskningsplan
- ✓ Liggetid hos etterforsker i 11 måneder i 2020
- ✓ Saken ferdig etterforsket [REDACTED] – liggetid hos påtale i 6 måneder – overført ny påtaleansvarlig i august 2021– returnert for ytterligere etterforskning – liggetid i 4 måneder
- ✓ Ligger hos etterforsker – total liggetid hos etterforsker/påtale 1 år og 9 måneder

Sak [REDACTED]:

- ✓ GDE – Midt (Ringsaker)
- ✓ Anmeldelse av [REDACTED]
- ✓ Vold mot stesønn
- ✓ TA av to barn– [REDACTED]

- ✓ Pågrepelse av siktede [REDACTED]
- ✓ Avhør av siktede [REDACTED] - erkjenner ikke straffeskyld
- ✓ Ilagt besøksforbud
- ✓ Foreligger etterforskningsplan
- ✓ Liggetid hos etterforsker siden juni 2020
- ✓ Ligger hos etterforsker - total liggetid hos etterforsker 1 år og 6 måneder

Sak [REDACTED]:

- ✓ GDE Midt (Ringsaker)
- ✓ Anmeldelse av [REDACTED]
- ✓ Vold mot samboer og datter
- ✓ TA av datter [REDACTED]
- ✓ Avhør av siktede [REDACTED] - ikke tatt stilling til straffeskyld
- ✓ Foreligger etterforskningsplan
- ✓ Liggetid hos etterforsker i 4 måneder i 2020 - Ligget hos etterforsker siden januar 2021 - 11 måneder.
- ✓ Ligger hos etterforsker - total liggetid hos etterforsker 1 år og 3 måneder

Sak [REDACTED]

- ✓ GDE Midt (Ringsaker)
- ✓ Anmeldelse av [REDACTED]
- ✓ Vold og trusler mot ektefelle og tre barn
- ✓ TA av tre barn [REDACTED] - supplerende avhør [REDACTED]
- ✓ Pågrepelse av siktede [REDACTED]
- ✓ Avhør av siktede [REDACTED] og [REDACTED] - erkjenner ikke straffeskyld for mishandling, men brudd på besøksforbud
- ✓ Ilagt besøksforbud - brudd
- ✓ Foreligger etterforskningsplan
- ✓ Ligget hos etterforsker siden oktober/november 2020
- ✓ Ligger hos etterforsker - total liggetid hos etterforsker 1 år og 1 måned

Sak [REDACTED]:

- ✓ GDE Midt (Hamar)
- ✓ Anmeldelse av [REDACTED]
- ✓ Vold og trusler mot samboer
- ✓ Pågrepelse av siktede [REDACTED]

- ✓ Avhør av siktede [REDACTED] – erkjenner ikke straffeskyld
- ✓ Foreligger etterforskningsplan
- ✓ Ligget hos etterforsker siden september 2020
- ✓ Ligger hos etterforsker – total liggetid hos etterforsker 1 år og 2 måneder

Sak [REDACTED]:

- ✓ GDE Øst (Kongsvinger)
- ✓ Anmeldelse [REDACTED]
- ✓ Vold mot samboer
- ✓ Voldsalarm utlevert
- ✓ Avhør av siktede [REDACTED] – erkjenner ikke straffeskyld
- ✓ Foreligger etterforskningsplan
- ✓ Siktete anmeldt for nye forhold – vedlagt saken
- ✓ Sakskompleks ferdig etterforsket februar 2021 – oversendt påtale
- ✓ Påtaleavgjort [REDACTED] – siktelse for overtredelse av § 282 og kode 041 (tilståelsesdom) – foreligger likevel ingen oversendelse til SA
- ✓ Saken ligger hos påtale – total liggetid hos påtale 6 måneder

Sak [REDACTED]

- ✓ GDE Midt (Ringsaker)
- ✓ Anmeldelse 1 [REDACTED]
- ✓ Vold mot ektefelle
- ✓ Ilagt besøksforbud
- ✓ Avhør av siktede [REDACTED] – erkjenner ikke straffeskyld
- ✓ Foreligger etterforskningsplan
- ✓ Saken ligger hos etterforsker i 2 måneder i [REDACTED] – deretter bistand om avhør av mistenkte til Oslo – returnert til Innlandet i [REDACTED] – ligget hos etterforsker siden – 9 måneder
- ✓ Saken ligger hos etterforsker – total liggetid hos etterforsker 11 måneder

Sak [REDACTED]:

- ✓ GDE Midt (Hamar)
- ✓ Anmeldelse av [REDACTED]
- ✓ Siktelse for grov mishandling – straffeloven § 282 (ektefelle og 5 barn)
- ✓ TA av barna innen fristen
- ✓ Ilagt besøksforbud
- ✓ Avhør av siktede [REDACTED] – erkjenner ikke straffeskyld
- ✓ Flere supplerende avhør av siktede – senest [REDACTED]

- ✓ Foreligger etterforskningsplan
- ✓ Forslag om henleggelse til SA [REDACTED] - ikke påtaleavgjort
- ✓ Returnert politiet til fortsatt etterforskning [REDACTED]
- ✓ Gjennomført etterforskning fra juli til oktober [REDACTED]
- ✓ Ligger til ny påtalebehandling hos politiet

Videre foreligger det 5 saker som er påtaleavgjort av politiet og oversendt statsadvokaten, men returnert for ytterligere etterforskning. Sakene kommenteres kort nedenfor:

Sak [REDACTED]

- ✓ GDE Vest (Valdes)
- ✓ Siktelse for grov mishandling – straffeloven § 283 (kone og to døtre) og brudd på besøksforbud
- ✓ Påtaleavgjort 17.07.2021 – oversendt SA med forslag om tiltale og at saken stilles i bero
- ✓ Returnert til fortsatt etterforskning [REDACTED] – blant annet knyttet til siktedes oppholdssted og mulighet for utlevering
- ✓ Ligget hos politiet uten aktivitet siden [REDACTED] – snart 4 måneder

Sak [REDACTED]

- ✓ GDE Midt (Ringsaker)
- ✓ Siktelse for grov mishandling – straffeloven § 283 (ektefelle og to sønner) og straffeloven (1902) § 132a
- ✓ Påtaleavgjort [REDACTED] – oversendt SA med forslag om tiltale
- ✓ Returnert politiet til fortsatt påtalebehandling 30.04.2020 – krav om gjennomgang av siktelsen
- ✓ Returnert SA [REDACTED] – ny siktelse
- ✓ Returnert politiet [REDACTED] – krav til gjennomgang av siktelsen
- ✓ Ytterligere etterforskning i august – november [REDACTED]
- ✓ Påtegning fra SA [REDACTED] – saken purret
- ✓ Ligget hos politiet i overkant av 1 år

4. Oppsummering av funn

Fremdrift

Gjennomgangen viser at antall ikke påtaleavgjorte saker eldre enn 12 måneder innenfor de aktuelle statistikkgruppene er redusert fra 2020 til 2021. I 2020 var det 21 ikke påtaleavgjorte saker, i 2021 er det 14 saker. Dette er en positiv utvikling og indikerer at fagfeltet har blitt viet høy fokus i tråd med sentrale prioriteringer.

Hoveddelen av restansene er på etterforskning. De 14 ikke påtaleavgjorte sakene utgjør til sammen 8 sakskomplekser; hvorav 6 sakskomplekser ligger hos etterforsker og 2 sakskomplekser ligger hos påtaleansvarlig. Dette er en endring fra gjennomgangen i 2020, hvor flertallet av ikke påtaleavgjorte saker over 12 måneder lå til påtalebehandling. Det har i lengre tid vært kapasitetsutfordringer ved påtaleseksjonen. Undersøkelsen tilsier at politidistriktet har tatt grep, og at det er en positiv utvikling hva gjelder liggetid på påtalestedet.

5 av 6 sakskomplekser under etterforskning er registrert i GDE Midt, tjenesteenhet Ringsaker. Utfordringen knyttet til restanser på saker med mishandling i nære relasjoner synes derfor i all hovedsak å være på denne etterforskningsenheten. Politidistriktets ledelse har påpekt denne utfordringen i møter med statsadvokatene. Videre fremgår det av våre rapporter fra tilsvarende gjennomganger i 2019 og 2020 at hovedtyngden av restansene også i disse årene har ligget på Ringsaker. Utfordringene har derfor vært kjent over tid. Likevel synes det ikke som situasjonen i nevneverdig grad har endret seg.

Flertallet av sakene har manglende fremdrift, og har ligget helt uten aktivitet hos etterforsker i lengre tid. I flere av sakene er det tatt tilrettelagt avhør (TA). Saksgjennomgangen viser at det gjøres godt og raskt arbeid frem mot TA, men at det relativt kort tid etter dette stopper opp eller tar lang tid før videre etterforskning gjennomføres. Dette er i samsvar med tidligere funn i andre undersøkelser gjennomført av statsadvokatene, blant annet vår rapport etter tilsyn med politiets oppfølging av saker med tilrettelagte avhør av 27.10.2017.

Mishandling i nære relasjoner er sentralt prioriterte saker. Etter riksadvokatens prioriteringsrundskriv innebærer det at:

"Alle saker i distriktet som faller innenfor riksadvokatens prioriteringer skal gis forrang ved knapphet på ressurser, uavhengig av hvilken organisatorisk enhet som i utgangspunktet er tildelt etterforsknings- og påtaleoppgaven. Det påligger politimesteren å sørge for en ressursallokering som sikrer at de prioriterte sakene gis den nødvendige oppfølging."

Hva som er grunnen til at sakene har perioder med inaktivitet på opptil 1 år og 6 måneder, er vanskelig å forklare. Selv om tallene ved denne undersøkelsen er små, kan funnene tilsi at politidistriktet ikke har tilstrekkelige rutiner for oppfølging og kontroll av denne sakstypen, eventuelt at etablerte rutiner ikke følges i tilstrekkelig grad. Dette er ikke tilfredsstillende.

Vi finner grunn til å bemerke at påtaleansvarlig i flere av sakene har tatt opp manglende fremdrift med etterforsker, uten at det har medført aktivitet. I flere saker er henvendelser fra påtaleansvarlig først besvart etter gjentatte purringer over lengre tid. En målrettet etterforskning forutsetter en aktiv påtalefaglig og

politifaglig ledelse. Det er påtalemyndigheten som har det overordnede ansvaret for å lede etterforskningen, og påse at den er målrettet og drives frem med tilstrekkelig hurtighet og kvalitet. Etterforskningsledelse krever tett samarbeid mellom påtalefaglig og politifaglig ledelse, og forutsetter at kommunikasjonen mellom de ulike roller fungerer.

Det påpekes at påtaleavgjorte saker straks skal oversendes statsadvokaten for avgjørelse. Ved påtaleavgjørelse hos politiet, f.eks. med kode 041 – tilståelsesdom – eller kode 042 – tiltale, går sakene ut av restanselistene for ikke påtaleavgjorte saker. Gjennomgangen avdekket 2 saker som var kodet ut med påtaleavgjørelse, men hvor sakene fortsatt lå hos påtaleansvarlig og hadde gjort det i flere måneder. Samme forhold ble påpekt i vår rapport fra gjennomgangen i 2020. Politidistriktet må sørge for at dette ikke skjer. Oversikten over påtaleavgjorte saker skal kun inneholde reelt påtaleavgjorte saker. I motsatt fall vil muligheten for kontroll og styring ikke fungere etter sin hensikt.

Undersøkelsen avdekket flere påtaleavgjorte saker som var returnert fra statsadvokatene med ordre om ytterligere etterforskning eller påtalebehandling, og som etter statsadvokatenes oversendelse hadde ligget i lengre tid uten aktivitet. Kravet til effektiv saksbehandling gjelder alle faser i behandlingen av en straffesak; fra anmeldelse til endelig avgjørelse. En sak som er returnert til ytterligere etterforskning eller påtalebehandling er fortsatt en sentralt prioritert sak, selv om saken er kodet ut som påtaleavgjort og ikke lenger fremgår av restanselistene. Undersøkelsen avdekket et sakskompleks som hadde ligget uten aktivitet i overkant av ett år etter at ytterligere etterforskningsskritt var gjennomført, og den lå fortsatt hos politiet. Saken har da åpenbart ikke fått den nødvendige prioritet.

Etterforskningsplan

Ved riksadvokatens direktiv av 30. mars 2015 ble det stilt krav om etterforskningsplan i saker om vold i nære relasjoner. Kravet er gjentatt i en rekke senere direktiv fra riksadvokaten, vært et gjentakende tema for statsadvokatenes fagledelse og POD utarbeidet i 2017 egne retningslinjer for bruk av etterforskningsplan.

Etterforskningsplan er et viktig hjelpemiddel for å sikre kvalitet og effektivitet i etterforskning av straffesaker. Den skal være skriftlig og inneholde en redegjørelse som angir hypoteser og aktuelle straffebud i forhold til handlingen som etterforskes, hvilke etterforskningsskritt som skal gjøres, hvorfor, hvordan og av hvem innenfor en bestemt tidsramme. Planen skal være et dynamisk og aktivt dokument som oppdateres, endres og tilpasses utviklingen i den enkelte sak.

Undersøkelsen viser at det er utarbeidet etterforskningsplan i samtlige saker. Manglende etterforskningsplan har vært påpekt i flere tidligere tilsyn fra statsadvokatene. Det er derfor meget positivt at statsadvokatens fagledelse og politidistriktets oppfølging av denne har gitt resultater.

Hva gjelder innholdet i planene, er det imidlertid fortsatt et stort forbedringspotensial. Vårt hovedinntrykk er at etterforskningsplanene brukes aktivt i den innledende fasen av etterforskningen, men i liten grad vedlikeholdes av politifaglig eller påtalefaglig etterforskningsleder. Den fungerer i for liten grad som et levende dokument for kontroll og styring av saken. Dette er for øvrig i samsvar hva vi

tidligere har påpekt overfor politidistriktet ved inspeksjoner. Det tas i liten grad konkret stilling til aktuelle etterforskingsskritt, sentrale og konkrete bevisetema mangler, det er ikke opplyst hvem som er stedfortreder for påtaleansvarlig og etterforsker, og ansvar og frister mangler. Det er gjennomgående ikke satt frist for når etterforskningen forventes slutført.

Vi er kjent med at politidistriktet har iverksatt en rekke tiltak for å heve kvaliteten på etterforskningsplaner slik at disse oppfyller de krav som følger av gjeldende retningslinjer. I løpet av 2021 er det blant annet gjennomført en fagdag for påtalejurister og etterforskere på hver av GDE'ene, hvor tema var praktisk arbeid med etterforskningsplan i Indicia. Dette er meget positivt. Vi vil understreke betydningen av at politidistriktet fortsetter arbeidet med å påse at kravet til etterforskningsplan etterleves.

* * *

Funnene vil bli fulgt opp overfor politidistriktets ledelse i nivå 1 og nivå 2 møter, samt i vårt årlige møte med Avsnitt for seksuelle overgrep og vold.

I samsvar med riksadvokatens rundskriv nr.3/2020 punkt 5 d. ber vi om politidistriktets skriftlige tilbakemelding på hvilke konkrete tiltak som vil bli iverksatt for å avhjelpe de funn som er avdekket.

Frist for tilbakemelding settes til 14. januar 2022.

Med vennlig hilsen

Arne Ingv. Dymbe
førstestatsadvokat

Iris Øsp Lydsdottir Storås
statsadvokat

Kopi: Riksadvokaten
Politidirektoratet